Protokoll 14/2025

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets sammanträde måndagen den 3 november 2025 kl. 13:30-16:15, Kanslilokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande §§1-10, §§12-13 Katarina Borg Vice ordförande Ordförande §11 Ola Andersson Leif Bolter André Jacquet Elisabet Jermsten Desirée Johansson Anders Johnson Helena Nilsson Lannegren Catharina Nolin Laila Reppen John Stenborg Monica Hector Protokollförare Fredrik Jöngren Handläggare Henrik Nerlund Sekreterare Golnaz Mirheidari Föredragande §9 Alexander Hansson Göl Föredragande §10 Ellen Landén Föredragande §11
Justerare	Desirée Johansson
Datum för justering	
Paragraf	§§1-13
Protokollförare	Monica Hector

§ 1
Val av justerare samt dagordning

Beslut
Ordförande hälsade nye ledamoten Ola Andersson välkommen till Skönhetsrådet. Mötet inleddes med att varje ledamot presenterade sig. Valdes ledamot Desirée Johansson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Anmälde ordförande jäv i ärendet under punkt 5 i föredragningslistan, Stapelbädden 8 m.fl. Vice ordförande Katarina Borg tar över ordförandeklubban när denna punkt ska behandlas. Beslöts uppta ärendena i följande ordning: 1-4, ärende utom föredragningslistan, 5, 11-12, 7-9, 6, 10.

§ 2
Nästa sammanträdesdag

Beslut
Erinrades att Skönhetsrådets sammanträder måndag 17 november 2025, kl. 13.30

§ 3
Protokoll från sammanträde 2025-10-20

Beslut
Anmäldes att protokoll från sammanträde 2025-10-20 justerats i vederbörlig ordning.

§ 4
Rådet: Protokollsutdrag från kommunfullmäktiges sammanträde 2025-10-13 §13. Valärende: valdes Ola Andersson, Samfundet S:t Eriks styrelse, till ledamot i Skönhetsrådet
SR 2025/229

Beslut
Erinrades att Ola Andersson invalts som ny ledamot i Skönhetsrådet som representant för Samfundet S:t Eriks styrelse.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/229-1.2 Rådet: Protokollsutdrag från kommunfullmäktiges sammanträde 2025-10-13 §13. Valärende: valdes Ola Andersson, Samfundet S:t Eriks styrelse, till ledamot i Skönhetsrådet

§ 5
Rådet: Val av delegationsgrupp för ny ledamot

Upptogs till behandling ärende utom föredragningslista angående val av delegationsgrupp för ny ledamot.

Beslut

Valdes ledamot Ola Andersson till plan- och bygglovsdelegerade samt kulturdelegerade.

§ 6
Anmälningar för kännedom
Anmälda handlingar

- Färgarplan, synpunkter på planerat bygge, diarienr 2015-10893, besvarad med e-post
- Rådet: Avsägelse av uppdrag (Monica Muro de Santa Cruz)
- (Signerad) Årsta 1:1 vid kv Adresslappen, förslag till detaljplan för del av, 2024-04298
- Aesculapius 3 på Stortorget. Hur tänker ni?, svar med e-post
- Synpunkter om Högdalens centrum med omnejd, svar med e-post
- Blackebergs Gård 1 m.fl. del av, underrättelse om granskningsutlåtande, 2022-14796
- Brev till politiker i Stockholm Stad från Bromma Hembygdsförening gällande kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Bromma, översänt för kännedom
- Spetskålen 16, underrättelse om granskningsutlåtande, 2024-05904
- Landsknekten 4, 22 och 23, underrättelse om granskningsutlåtande, 2018-13333
- Floden 1. Det planerade ställverket vid Råckstavägen, svar med e-post
- Centralbron!, svar med e-post
- Färgarplan 8:57, synpunkter. Svar med e-post
- Tranbodarne 11, 2025-02231. Tjänsteanteckning

- Tjänsteanteckning (Telefonsamtal)
- Lågbron 1, angående byggplaner i Långbroparken, Älvsjö. Svar med e-post
- Draget 1, önskemål om yttrande om renovering. Svar med e-post
- Centralbron, ang artikel i SvD samt förfrågan om möte och överlämnande av bok, svar med e-post
- Närsortering vid Ljusnevägen m.fl. i Bagarmossen, svar med e-post
- Måsholmen 33, fasadbelysning, 2024-08767. Tjänsteanteckning

§ 7
Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet
Sekreteraren informerade om att han skrivit minnesord i Dagens Nyheter över Per Kallstenius, tidigare stadsarkitekt i Stockholm.

Erinrade sekreteraren om att rådets seminarium, i år på temat "Halvvägs till 140 000 bostäder. Hur har vi byggt Stockholm sedan 2010?" äger rum 11 november i Sevenbomsalen, Stadsmuseet.

§ 8
Övriga frågor

Beslut
Förelåg inga övriga frågor.

§ 9
Fanan 18, förslag till detaljplan, 2024-08724

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Fanan 18, förslag till detaljplan, 2024-08724. Golnaz Mirheidari, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2025/215

Beslut
Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Det av stadsbyggnadskontoret upprättade planförslaget för fastigheten Fanan 18 syftar till att möjliggöra en utveckling av kvarteret genom påbyggnader och ändrad användning. Förslaget omfattar indragna takvåningar på de två högdelarna samt en påbyggnad i tre våningar på den lägre länkbyggnaden. Kontorshuset föreslås omvandlas till bostäder, totalt möjliggörs cirka 35 nya lägenheter i olika storlekar i planförslaget. Vidare föreslås att det i bottenvåningen ska finnas utrymme för centrumverksamhet och att fasaden därför föreslås få större fönsterpartier i syfte att aktivera gaturummet längs Linnégatan. Tillkommande volymer och förändringar i fasaden ska utformas med stor varsamhet i material och detaljering. Den upphöjda innergården utvecklas och kompletteras i syfte att förbättra vistelsekvaliteter och dagvattenhantering.

Skönhetsrådet var i grunden positivt inställt till planförslaget men ansåg att det i vissa delar krävs en bearbetning. Enligt rådets uppfattning bör en större del av bottenvåningens fasad mot Banérgatan sparas så att en del av byggnadens ursprungliga gestaltning fortfarande är avläsbar. Rådet sympatiserade med att byggnadsvolymen mot Narvavägen omvandlas från kontor till bostäder samt kunde acceptera en höjning av länkbyggnaden med tre våningar. Påbyggnader på högdelarna är möjliga men rådet saknade en redovisning av hur detta kommer att påverka stadsbilden på långt håll, i synnerhet nattljuseffekten. Det finns flera exempel på byggprojekt där påbyggnaderna fått oanade konsekvenser för stadsbilden. Ett exempel är planförslaget som möjliggjorde påbyggnaden av kvarteret Täppan på Södermalm. På nära håll uppfattas inte förändringen av bostadshuset ifråga överhuvudtaget men från Vitabergsparken, Johanneshovsbron och Skanstullsbron, sticker byggnadens höjd ut i förhållande till omgivande bebyggelse på ett för stadssilhuetten främmande sätt. Vidare ansåg rådet att eventuella takpåbyggnader på fastigheten Fanans högdelar bör vara indragna inte bara mot gatan utan även mot grannfastigheterna. Med indrag skulle påbyggnaderna dessutom förstärka byggnadsvolymernas tornkaraktär och kunna avläsas som tydliga tillägg.

Trädgårdsarkitekten Walter Bauer är mest känd för sitt arbete med historiska parker och trädgårdar. De mindre projekt han arbetade med är inte lika kända och väldokumenterade varför rådet ansåg att det är av synnerligen hög vikt att gårdsmiljön på fastigheten Fanan 18 både inventeras och sköts med omsorg samt förvaltas på ett föredömligt sätt.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/215-1 Fanan 18, förslag till detaljplan, 2024-08724
- SR 2025/215-2 Samrådsbrev
- SR 2025/215-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/215-4 Plankarta samråd
- SR 2025/215-5 Kulturmiljöutredning
- SR 2025/215-6 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2025/215-7 Sol- och skuggstudie
- SR 2025/215-8 Dagsljusstudie
- SR 2025/215-9 Mobilitets PM
- SR 2025/215-10 Dagvattenutredning
- SR 2025/215-11 Bullerutredning
- SR 2025/215-12 Tekniskt utlåtande

§ 10
Floden 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2022-17352

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Floden 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2022-17352. Alexander Hansson Göl, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2025/211

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag i syfte att möjliggöra en teknisk anläggning i form av ett gasisolerat ställverk med tillhörande angöring och kringbyggnader inom och i anslutning till fastigheten Floden 1. Planen syftar även till att säkerställa en omsorgsfull gestaltning av såväl byggnader som byggnadsverk och en volymanpassning med hänsyn till stads- och landskapsbilden. Planen ska även säkerställa att byggnaden inte skadas vid höga vattennivåer. Vidare syftar den nya detaljplanen till att upphäva tomtindelningsbestämmelserna för Floden 1 för att möjliggöra en ny fastighetsbildning.

Skönhetsrådet förstod behovet av att säkerställa den framtida elförsörjningen i hela Storstockholmsregionen, samtidigt såg rådet problem med såväl den storskaliga byggnadsvolymen som

gestaltningen av densamma i den form som planförslaget presenterar. Underlaget saknar dessutom redovisning av vilka andra platser som kan ha varit aktuella för ställverket ifråga.

Enligt rådets uppfattning bör Nälstastråket till sin karaktär bibehållas som ett öppet landskapsrum. Befintligt ställverk är visserligen inhägnat och relativt högt uppstickande kraftledningsstolpar finns inom anläggningen, men konstruktionerna medger ändå en genomsiktlighet och himmelsvy. Den mycket stora byggnadsvolym som planförslaget medger skulle däremot på ett mycket påtagligt sätt påverka Nälstastråket och närmiljön menligt. Enligt rådet vore det därför önskvärt att anläggningen placeras på någon mindre känslig plats, exempelvis bör bergrum utredas eller en plats där byggnaden åtminstone delvis kan förläggas under marknivå så att byggnadshöjden framstår som lägre. Den föreslagna platsen torde knappast vara idealisk då ganska stora åtgärder behöver göras i Nästastråket för att inte planområdet ska översvämmas vid skyfall.

Saknas möjlighet att placera ställverket på annan plats var det rådets uppfattning att planförslaget måste omarbetas. Rådet ansåg att stadsbyggnadskontoret bör utröna om anläggningen går att integreras med den befintliga, om det går att bryta upp den stora volymen i flera mindre delar, eller om det finns andra sätt att omgestalta och minska byggnadsvolymen och dess höjd. Vidare måste anläggningen om den ska placeras här få en inramning av grönska, t.ex. genom att träd och plantering av artrikt bryn. Anläggningen bör också placeras med större avstånd från gatan så att den befintliga allén kan förlängas. Rådet var medvetet om behovet av såväl angöringsytor till anläggningarna som de underjordiska kablar som ska grävas ner men det borde gå att finna en lösning som gör det möjligt att genom grönska mildra mötet med ställverket. I detta skede är fasadmaterialet inte angivet mer än att ett skivmaterial föreslås. Enligt rådet är det synnerligen viktigt att byggnaden får ett fasadmaterial som tillför kvaliteter och gärna även tillför extra värden, t ex. återbrukat fasadmaterial eller solceller.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/211-2 Samrådsbrev, rättelse
- SR 2025/211-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/211-4 Plankarta samråd
- SR 2025/211-5 Solstudier
- SR 2025/211-6 Naturvärdesinventering stationsprojekt
- SR 2025/211-7 Naturvärdesinventering ledning
- SR 2025/211-8 Kompensationsåtgärder
- SR 2025/211-9 Dagvattenutredning
- SR 2025/211-10 PM Skyfallshantering

- SR 2025/211-11 Underlag för miljö- och hälsofrågor
- SR 2025/211-12 Undersökning om betydande miljöpåverkan
- SR 2025/211-13 Underlag för riskfrågor
- SR 2025/211-14 PM Risk
- SR 2025/211-15 Bullerutredning
- SR 2025/211-16 Bullerutredning karta
- SR 2025/211-17 Markteknisk undersökningsrapport
- SR 2025/211-18 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2025/211-19 PM Geoteknik

§ 11
Stapelbädden 8 m.fl., förslag till detaljplan, 2023-15500

Stadsbyggnadskontoret har Stapelbädden 8 begärt Skönhetsrådets yttrande över Stapelbädden 8 m.fl., förslag till detaljplan, 2023-15500. Ellen Landén, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2025/228

Beslut
Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om ytterligare bearbetning av område A och C.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet
Detaljplaneförslaget syftar till att tillskapa cirka 100 nya hyresrätter i tre delområden i västra Gröndal och Ekensberg. Område A föreslås bebyggas med ett flerbostadshus i två volymer om sex respektive nio våningar. Här finns idag en panncentral som inte längre är i bruk och kommer rivas. Ett garage, inhysandes en sopsug, föreslås i bottenvåningen som bildar sockelvåning mot Gröndalsvägen på vilken en entréplats kopplar till Ekensbergsvägen. Entréplanet föreslås innehåll centrumverksamhet. Område B föreslås bebyggas med två punkthus i fyra våningar samt en suterrängvåning i ett av husen. Punkthusen föreslås ha ett lugnt uttryck med valmade tak. I det södra husets souterrängplan föreslås ett LSS-boende. För område C föreslås en förlängning av befintligt lamellhus inom Kranbalken 4 samt en sammanlänkad vinkelbyggnad i sju till nio våningar. Planformen ska spegla formen för den intilliggande fastigheten Råseglet.

Skönhetsrådet ansåg att förslaget som helhet innebär en respektfull förtätning av området, där den nya bebyggelsen på ett smakfullt sätt

anpassas till den befintliga planstrukturen. Till skillnad från flera andra förtätningsprojekt i smalhusområden som presenterats under de senaste åren bedömde rådet att detta förslag förhåller sig väl till den rådande skalan och undviker byggnadsvolymer som är för höga eller för breda i jämförelse med den befintliga bebyggelsen. Rådet ville även uttrycka sin uppskattning över att förslaget förespråkar återbruk av teglet från panncentralen samt att arbetet med mobilitetsfrågan har resulterat i att en befintlig parkeringsplats kan bebyggas.

Område A
Enligt Skönhetsrådets mening kan panncentralen ersättas med ny bebyggelse med större volym. Dock ansåg rådet att förslaget kan behöva ytterligare bearbetning. Den förslagna bebyggelsen i område A tar stor plats i förhållande till sin omgivning och en justering av fotavtryck och volym skulle kunna vässa förslaget ytterligare. Mötet med Gröndalsvägen är särskilt viktigt att studera.

Område B
Skönhetsrådet tillstyrkte förslaget till bebyggelsen i område B, även om rådet beklagade att det sker på bekostnad av att delar av ett centralt grönområde naggas i kanten.

Område C
Rådet ansåg att område C behöver ytterligare bearbetning. Förlängningen av lamellhuset tillstyrks. Gällande den vinkelställda högdelen förstod rådet tanken bakom att söka symmetri med kvarteret Råseglet, men fann lösningen i sig storvulen. I föreliggande förslag haltar symmetrin då den föreslagna högdelen är betydligt mindre än sin pendang. Med dessa förutsättningar borde det övervägas om det grönområde som tas i anspråk för detta istället borde bevaras.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/228-2 Samrådsbrev
- SR 2025/228-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/228-4 Plankarta samråd
- SR 2025/228-5 Solstudier
- SR 2025/228-6 Naturvärdesinventering
- SR 2025/228-7 Fågelinventering
- SR 2025/228-8 Fladdermusinventering
- SR 2025/228-9 Parkeringsutredning
- SR 2025/228-10 Dagvattenanalys
- SR 2025/228-11 Riskutredning översvämning
- SR 2025/228-12 Riskutredning översvämning och utryckningsfordon

§ 12
Förskottet 2, förslag till detaljplan, 2023-06117

Återupptogs ärende bordlagt vid sammanträde 2025-10-20 §10 angående Förskottet 2, förslag till detaljplan, 2023-06117. Sekreteraren redogjorde kortfattat för ärendet.
SR 2025/204

Beslut
Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet
Planförslaget innebär att ett befintligt posthus omvandlas från centrumändamål till bostäder samt att ett nytt bostadshus i sex våningar byggs mot Riksdalertorget. Posthuset uppfördes 1948 med Lars-Erik Lallerstedt som arkitekt och är en av stadsdelens centrala byggnader vid sidan av medborgarhuset och det s.k. höghuset. Hägerstensåsen, med undertecknad stadsplan från 1942 är ett av Stockholms stads första försök att skapa en grannskapsenhet med ett centrum för allmänna funktioner vid sidan av bostäderna runtomkring. Den gällande detaljplanen antogs 1991 och pekar bl.a. ut posthuset som kulturhistoriskt värdefullt med utformningsbestämmelsen q.

Skönhetsrådet ansåg att verksamhetslokaler har ett mycket stort värde i stadsdelens centrala delar och att en bostadisering av dessa skulle leda till en irreversibel försämring av Riksdalerstorgets funktion som mötesplats. Rådet ansåg vidare att posthuset istället bör utvecklas som publik lokal. Som en del i detta såg rådet det möjligt att bebygga tomten mot torget i två våningar. En högre byggnad i detta läge skulle på ett olyckligt sätt konkurrera med det befintliga höghuset. Eftersom denna del gränsar mot resursskolan kan den utgöra en del i ett eventuellt ytterligare lokalbehov för den verksamheten. Dessa skissade förändringar samt skydd för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen är fullt planenliga i enlighet med 1991 års detaljplan. Rådet avstyrker därför den föreslagna planändringen.

Handlingar i ärendet
- SR 2025/204-2 Samrådsbrev
- SR 2025/204-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/204-5 Kulturmiljöutredning
- SR 2025/204-6 Antikvarisk konsekvensbeskrivning
- SR 2025/204-7 Solstudier

- SR 2025/204-8 Parkeringsutredning
- SR 2025/204-9 PM Miljöundersökning
- SR 2025/204-10 Dagvattenutredning
- SR 2025/204-11 Dagvattenutredning - Checklista
- SR 2025/204-12 Avfallsutredning
- SR 2025/204-13 Trafikbullerutredning
- SR 2025/204-14 Markteknisk undersökning
- SR 2025/204-15 PM Geoteknik

§ 13
Rådet: förgårdsmark, ärende initierat av Laila Reppen

Återupptogs för behandling ärende angående förgårdsmark, initierat av ledamot L Reppen, bordlagt vid rådets sammanträde 2025-10-20(§11).

SR 2025/125

Beslut

Uppdrogs åt kansliet att utforma förslag till skrivelse.

Bordlades ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Diskuterades informationen rådet fått av stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten och Avfall. Enligt rådets mening finns det behov av en högre grad av styrning och information både från förvaltningen och bolaget ifråga så att alla i staden berörda fastighetsägare i god tid före utgången av år 2027 får kunskap om hur staden kommer att hantera lagen om fastighetsnära insamling.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Maria Katarina,Borg	2025-11-06
Maria Elisabet Desirée,Johansson	2025-11-06
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2025-11-06
Monica Christina,Hector	2025-11-06
Inga Margareta,Varg	2025-11-06